

Kirkeorglet

I de fleste danske kirker er der et orgel. Det bruges til at spille musik og salmer på i forbindelse med gudstjenesten, og til koncerter i kirken.

Der er blevet bygget orgler i næsten 700 år, så orgelbygning er et fint gammelt håndværk, og det eneste instrument som er tilpasset til netop det rum det skal spille i. Store orgler til store kirker og små til mindre kirker, og klangen er omhyggelig tilpasset akustikken i det enkelte rum.

Orglet i Tjæreborg kirke

En slags Storm P-maskine

Kirkeorglet er en slags Storm P-maskine. Når man trykker på en tangent sættes en række trækstænger i en bevægelse som ender inde ved orgelpiben. Der lukkes op for hullet i bunden af piben og derved slippes der luft gennem piben, som så frembringer en lyd.

Instrumenternes dronning

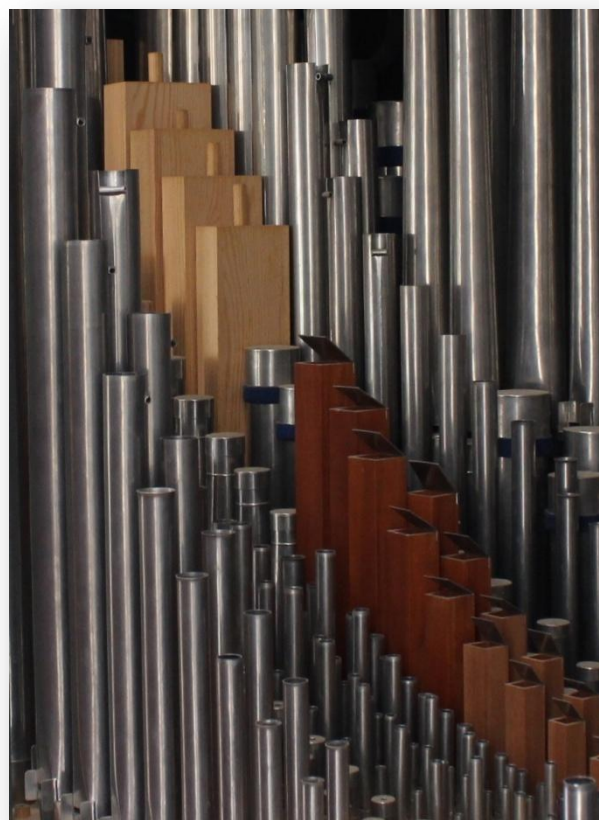
Man kalder orglet for instrumenternes dronning, fordi det kan imitere næsten alle kendte instrumenter. Dvs. det har forskellige stemmer, eller klange, som lyder på hver deres måde – som hvert sit instrument: Fløjte, violin, trompet og

skalmeje. Eller særlige orgelklange med sjove navne: principal, mixtur, vox humana mm. Når de spiller på samme tid kan det lyde som et helt orkester.

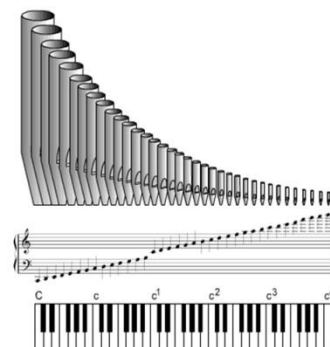
De forskellige klange kaldes registre og de består hver især af en række orgelpiber – én pibe for hver tangent på klaviaturet.

Orgelpiber

Orgelpibernes længde afgør hvilken tone de har. De korte piber er de høje toner og de lange piber er de dybe toner.

Piber

Piberække

Orgelpiberne kan være lavet af træ eller metal, og lyden frembringes ved hjælp af luft som blæser gennem piben ligesom på en pilefløjte.

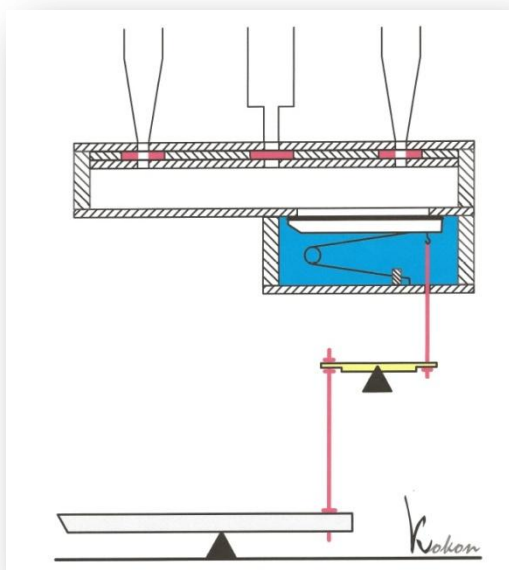
Luft

Luften kommer fra en blæsebælg som fyldes med luft fra en motor. I gamle dage stod der en mand og trak i en blæsebælg for at puste luft ind i orglet.

Bælg

Luften blæses ind i en kasse – en vindlade – og derfra videre op i små kamre under orgelpiberne, når organisten trykker på en tangent. Så strømmen luften op i kammeret og piben, som giver lyd.

Mekanik

Spillebord

Der kan være flere rækker tangenter til at spille på. En række tangenter kaldes et klaviatur og mange orgler har også tangenter til fødderne, så organisten kan spille med både hænder og fødder på én gang. De tangenter man spiller på med fødderne hedder pedaler ligesom på en cykel. Det er de dybe registre man spiller med fødderne.

Klaviatur

Man vælger hvilke klange/registre man vil bruge ved at trække i registertrækkene. På den måde kan man variere musikken på forskellig måde og spille kraftigt eller svagt.

Links:

Se hvordan man bygger et orgel:

[https://www.youtube.com/watch?v=wzxTjDUPFs](https://www.youtube.com/watch?v=wzxTjDUPFsM)

[M](#)

(10.56 min)

Orglet til koncerthuset i Ålborg bygges:

[https://www.youtube.com/watch?v=C3dmb4FEC](https://www.youtube.com/watch?v=C3dmb4FECAw)

[Aw](#)

(5.40 min)

Find orgelmusik på You Tube.

Se hvordan man spiller med både hænder og fødder:

Hanne Kuhlmann i Københavns domkirke:

[https://www.youtube.com/watch?v=VVai4MzD0](https://www.youtube.com/watch?v=VVai4MzD0AI)

[AI](#)

(1.31 min)

